

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکز

دانشکده هنر و معماری / گروه ارتباط تصویری

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: تصویرسازی

عنوان:

بررسی و تأثیر تکنولوژی بر تصویرسازی کتابهای مصور

(همگامی تکنولوژی چاپ دستی و تصویرسازی)

استاد راهنما:

جناب آقای بهرام کلهرنیا

استاد مشاور:

جناب آقای علیرضا گلدوزیان

پژوهشگر:

غزاله مرصوصی

تابستان ۱۳۹۰

تقدیم به:

مشوق من بوده اند و هستند . و خانواده عزیزم که همیشه حامی

با سپاس فراوان

از راهنمایی ها و حمایت های بی دریغ استاد ارجمند جناب آقای بهرام
كلهر نیا و استاد گرامی جناب آقای علیرضا گلدوزیان و استاد عزیز جناب
آقای منوچهر رخشان که راهنمایی هایشان روشن گر مسیری است که
آغاز کرده ام.

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب غزاله مرصوصی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۷۱۰۹۰۲۰۷۰۰ در رشته تصویرسازی که در تاریخ ۹۰/۶/۲۹

از پایان نامه خود تحت عنوان : بررسی و تاثیر تکنولوژی در تصویرسازی کتاب های مصور (همگامی تکنولوژی چاپ و تصویرسازی)

بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و د رمواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدارک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: غزاله مرصوصی

تاریخ و امضا:

بسمه تعالی

در تاریخ :

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم/ آقای غزاله مرصوصی از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره

به حروف و با درجه مورد تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی
دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی
دانشکده هنر و معماری

XX

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۶۰۱۱۶۸۹۲۰۲۹
عنوان پایان نامه: بررسی و تاثیر تکنولوژی در تصویرسازی کتاب های مصور (همگامی تکنولوژی چاپ و تصویرسازی)		
نام و نام خانوادگی دانشجو: غزاله مرصوصی	تاریخ شروع پایان نامه: ۸۹/۱۱/۲۵	تاریخ اتمام پایان نامه: ۹۰/۶/۲۹
شماره دانشجویی: ۸۷۱۰۹۰۲۰۷۰۰	رشته تحصیلی: تصویرسازی	
استاد / استادان راهنما: جناب آقای بهرام کلهرنیا استاد / استادان مشاور: جناب آقای علیرضا گلدوزیان		
آدرس و شماره تلفن: تهران - کوی نصر (گیشا) - خیابان ۱۵ - پلاک ۱۲ تلفن: ۰۹۱۲۵۷۲۲۹۵۴		
چکیده: یکی از ابزارهای ارتباط بشر و تبادل اطلاعات، تصویر است. در طول تاریخ استفاده از تصویر در کتب داستانی و غیر داستانی مرسوم بوده است. در این پژوهش ضمن مروری بر تصویرسازی کتب مصور (مصورسازی متون)، تاریخچه آن، اهداف آن در ایران و جهان هم مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین به بررسی تکنیک های چاپ دستی و به کارگیری و تاثیر آن ها بر تصویرسازی متون از دیرباز تا به امروز می پردازیم. همچنین به بررسی ارزش های تصویرسازی های چاپ دستی به خصوص در ایران می پردازیم. و اینکه تکنولوژی چه تاثیری روی آن (تصویرسازی کتاب های مصور) گذاشته به خصوص رایانه. همچنین تصویرسازی کامپیوتری، همراه با چاپ دستی. و اینکه این روش، چه تاثیری بر تصویرسازی حال و آینده گذاشته یا می تواند بگذارد، مورد بررسی قرار گرفت. در ادامه به بررسی تصویرسازی در ایران و جهان و تاریخچه آن پرداختیم. در ضمن به این موضوع می پردازیم که کتاب مصور چیست و اینکه کتاب مصور و قصه چه تفاوت هایی با هم دارند و اینکه نقش تصویرگر و تصویر و داستان به چه مقدار در این گونه کتابها اهمیت دارد. در ادامه این پژوهش به بررسی چاپ و انواع تکنیک ها و روش های آن می پردازیم و نقش آن در تصویرسازی ایران از دیرباز تا به امروز. در ادامه به بررسی چاپ دستی در ایران و جهان به ویژه ژاپن، انواع چاپ های مختلف می پردازیم. چاپ در هنر معاصر ایران و جهان. و همچنین مقایسه جایگاه تصویر سازی ایران در قدیم و در حال حاضر. در ادامه مروری بر تکنولوژی و تصویرسازی و رابطه بین آنها، تصویرسازی کامپیوتری و اینکه کامپیوتر به عنوان یک تکنولوژی چه تاثیری بر روی تصویرسازی گذاشته است پرداختیم و اینکه در حال حاضر بیشتر از رایانه در کنار تصویرسازی دستی استفاده می شود. به دلیل راحتی و امکانات بیشتر آن باعث شده است که بیشتر هنرمندان به استفاده از این تکنیک و روش روی بیاورند. و بررسی آثار چند هنرمند ایرانی و خارجی پرداختیم. امید است که تلاش کرده تا بتوان تکنیک های قدیمی و با ارزش گذشته را به فراموشی نسپاریم و برای همیشه آنها را زنده نگه داریم.		

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه مناسب است تاریخ و امضا
مناسب نیست

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول : کلیات طرح	
۲	۱-۱ بیان مسئله
۴	۲-۱ هدفهای تحقیق
۴	۳-۱ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزش انتخاب
۵	۴-۱ سوالات و فرضیه های تحقیق
۵	۵-۱ مدل تحقیق
۵	۶-۱ تعاریف عملیاتی متغیرها و واژه های کلیدی
۶	۷-۱ روش تحقیق
۶	۸-۱ قلمرو تحقیق
۶	۹-۱ جامعه و حجم نمونه
۶	۱۰-۱ محدودیت ها و مشکلات تحقیق
فصل دوم : تصویرسازی	
۸	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۱۳	پیشینه
۱۵	۱-۲ هنر تصویرگری
۲۰	۲-۲ اهداف تصویرگری
۲۵	۳-۲ تاریخچه تصویرسازی
۲۶	۳-۳-۱ مصورسازی در دوره پیش از تاریخ :

- ۲۶ ۲-۳-۲ مصور سازی در دوره غارنشینی
- ۲۷ ۲-۳-۱-۲ دوره پارینه سنگی
- ۲۹ ۲-۳-۱-۳ دوره نوسنگی
- ۳۰ ۲-۳-۱-۲ مصر باستان
- ۳۱ ۲-۳-۱-۳ دوره ایران باستان ایران
- ۳۲ ۲-۳-۱-۵ دوره اسلامی
- ۳۶ ۲-۴ نگاه‌های به تاریخچه مصورسازی
- ۳۹ ۲-۴-۱ تاریخچه مصورسازی در ایران
- ۴۷ ۲-۵ تعریف ویژه تصویرگری (مصورسازی)
- ۴۸ ۲-۶ شاخه های تصویرسازی
- ۴۹ ۲-۷ طبقه بندی انواع تصویرسازی

فصل سوم : تصویرسازی کتاب های مصور

- ۵۲ ۳-۱ رابطه بین متن و تصویر در تصویرسازی
- ۵۵ ۳-۲ کتاب های مصور
- ۵۷ ۳-۳ تفاوت کتاب های مصور و کتاب های قصه
- ۶۰ ۳-۴ تصویرگر و تصویر

فصل چهارم : چاپ

- ۶۳ ۴-۱ چاپ چیست؟
- ۶۹ ۴-۲ تاریخچه چاپ
- ۷۰ ۴-۲-۱ جهان

۷۲ ۲-۲-۴ ایران
۷۴ چاپ دستی (هنری) ۳-۴
۷۶ الف: چاپ برجسته ۱-۳-۴
۷۶ قلمکار ۱-۱-۳-۴
۸۳ عیدی سازی ۲-۱-۳-۴
۹۰ لیتوگرافی (چاپ سنگی) ۳-۱-۳-۴
۹۳ ۴-۱-۳-۴ تاریخچه پیدایش و حکاکی چاپ چوب
۱۰۴ چاپ گود ۲-۳-۴
۱۰۵ ج: چاپ سیلک (چاپ توری) ۳-۳-۴
۱۰۸ انواع روش های چاپ دستی ۴-۴
۱۰۹ الف: نقش برجسته ۱-۴-۴
۱۱۰ ب: حکاکی شیاری ۲-۴-۴
۱۱۵ ج: چاپ مستوی ۱-۴-۴
۱۱۶ ۵-۴ بررسی جایگاه چاپ حکاکی در هنر معاصر ایران و جهان
۱۱۸ ۱-۵-۴ جایگاه چاپ حکاکی در هنر شرق و تاثیر آن در هنر غرب
۱۲۲ ۲-۵-۴ بررسی چاپ دستی در هنر نقاشی معاصر ایران

فصل پنجم : چاپ دستی و تصویرسازی

۱۴۱ ۱-۵ مقایسه جایگاه تصویر سازی ایران در قدیم و در حال حاضر
-----	--

فصل ششم : سیر تحول تکنولوژی تا هنر دیجیتال

۱۴۷ پیشگفتار
-----	----------------

۱-۶	هنر و تکنولوژی	۱۵۱
۲-۶	بررسی تصویرسازی دیجیتال	۱۵۲
۳-۶	بررسی تصویرسازی دیجیتال در ایران	۱۶۰
۴-۶	بررسی تصویرسازی دیجیتال در جهان	۱۶۴

فصل هفتم : نتیجه گیری

۱-۷	نتیجه گیری	۱۷۰
	گزارش کار عملی	۱۷۶
	منابع و مآخذ	۱۸۹

فهرست تصاویر

صفحه	عنوان
۶۴.....	شکل ۱-۴.....
۶۵.....	شکل ۲-۴.....
۶۶.....	شکل ۳-۴.....
۶۶.....	شکل ۴-۴.....
۶۷.....	شکل ۵-۴.....
۷۹.....	شکل ۶-۴.....
۸۱.....	شکل ۷-۴.....
۸۴.....	شکل ۸-۴.....
۸۷.....	شکل ۹-۴.....
۸۸.....	شکل ۱۰-۴.....
۸۹.....	شکل ۱۱-۴.....
۹۵.....	شکل ۱۲-۴.....
۹۶.....	شکل ۱۳-۴.....
۹۸.....	شکل ۱۴-۴.....
۱۰۰.....	شکل ۱۵-۴.....
۱۰۲.....	شکل ۱۶-۴.....
۱۲۳.....	شکل ۱۷-۴.....
۱۲۴.....	شکل ۱۸-۴.....
۱۲۵.....	شکل ۱۹-۴.....
۱۲۵.....	شکل ۲۰-۴.....

١٢٥.....	شکل ٢١-٤
١٢٦.....	شکل ٢٢-٤
١٢٧.....	شکل ٢٣-٤
١٢٧.....	شکل ٢٤-٤
١٢٨.....	شکل ٢٥-٤
١٢٨.....	شکل ٢٦-٤
١٢٩.....	شکل ٢٧-٤
١٣٠.....	شکل ٢٨-٤
١٣٠.....	شکل ٢٩-٤
١٣١.....	شکل ٣٠-٤
١٣١.....	شکل ٣١-٤
١٣٢.....	شکل ٣٢-٤
١٣٣.....	شکل ٣٣-٤
١٣٤.....	شکل ٣٤-٤
١٣٤.....	شکل ٣٥-٤
١٣٥.....	شکل ٣٦-٤
١٣٥.....	شکل ٣٧-٤
١٣٦.....	شکل ٣٨-٤
١٦١.....	شکل ١-٦
١٦٣.....	شکل ٢-٦
١٦٤.....	شکل ٣-٦
١٦٥.....	شکل ٤-٦

١٦٥	شکل ٥-٦
١٦٦	شکل ٦-٦
١٦٦	شکل ٧-٦
١٦٧	شکل ٨-٦
١٦٨	شکل ٩-٦
١٦٨	شکل ١٠-٦

فصل اول

کلیات طرح

۱-۱ بیان مسئله

یکی از ابزارهای برقرای ارتباط بشر و تبادل اطلاعات، تصویر است. در طول تاریخ استفاده از تصویر در کتب داستانی و غیر داستانی مرسوم بوده است.

انسان به کمک تصویرسازی، مفاهیم را به دیگران منتقل کرده است. در زمان های گذشته، تصویر هم به عنوان تکمیل کننده متن و هم در تزئینات کتب، نقش مهمی ایفا کرده . در حقیقت وجود تصاویر، اشتیاق به مطالعه را در خواننده ایجاد می کند.

« تصویر، صحنه های نهفته در متون داستانی، علمی، سفرنامه و تاریخی را که برای خواننده قابل رویت نیست، عینیت می بخشد.» (همتی، آهوپی، ۳۲، ۱۳۸۱)

تصویرسازی کتاب، گونه ای از هنر ترکیبی و هوشیارانه است که می تواند با سنین مختلف ارتباط برقرار کند. و اثری عمیق بر خودآگاه مخاطب بگذارد. مصورسازی یا تصویرگری، افزودن شکل هایی است به متن های نوشته شده و بیان مفاهیم ، به زبان تصویر.

همگی ما با نوشتن و نقاشی کردن برای ثبت اطلاعات و انتقال آن ها با دیگران آشنا هستیم قبل از پیدایش خط اشاره کردن ، سخن گفتن و نقاشی کردن تنها وسیله ای بودند که ارتباط مابین انسان ها را میسر می ساختند . به ویژه از نقاشی برای ایجاد ارتباط و انتقال اطلاعات در عهد انسان های اولیه بسیار مورد استفاده قرار می گرفت. همراه با تکامل انسان این نوع نقاشی ها نیز تکامل یافتند به طوری که طی

دوره ای از تاریخ از آن ها برای انتقال اطلاعاتی که نیاز به دقت و جزئیات بیش تر داشت مانند توصیف درباری وقایع تاریخی ، فرمان پادشاهان و غیره مورد استفاده قرار می گرفت.

روش های چاپ به موازات توسعه ی ساختار های اجتماعی متحول و دگرگون شده است . چاپ نه تنها وسیله ای ضروری در زندگی مشترک بشر بوده ، بلکه از طریق تکامل امکانات ارتباطی و اجتماعی ، به تکاملی شگرف در امکانات چاپی رسیده است . همچنین شیوه های چاپی به عنوان ابزار ارتباطی از طریق تصویر نقش و حروف و سایر عناصر به عنوان اصلی مهم و انکار ناپذیر در زندگی بشری جلوه گر است. تکنیک های چاپ دستی در اصل به عنوان ابزار تکثیر تابلوهای نقاشی توسعه یافتند. هنرمندان شدند که کیفیت های ویژه آن ها برای ایجاد اثر هنری اصیل و بدیعی که ویژگی های زیبایی شناختی خودش را داشت، قابل استفاده است به همین سبب، در قرون اخیر اغلب هنرمندان، برخی روش های حکاکی چاپ را آزموده و در آن به استادی رسیدند. باید در نظر داشت که تلفیق چاپ با سایر تکنیک هایی که با وسایل و ابزار هنری خلق می شوند، مجددا می توان بر روی اثر مورد نظر کار کرد، که جلوه های بصری زیبایی نتیجه این کار است. برای مثال: تصویرسازی کامپیوتری (تصویرسازی رایانه ای)

کامپیوتر فقط ابزار است و به عنوان یک ابزار هنری از آن استفاده می شود. با این حال استفاده از کامپیوتر به موازات مهارت و تخیل و خلاقیت هنری تصویرگر، می تواند خوب و اثر گذار باشد. باید گفت، آثار خلق شده با کامپیوتر نمی توانند ارزش و مقام کار با دست را داشته باشد. بیشتر هنرمندان پس از خلق تصویر مورد نظر با کامپیوتر، مجددا به صورت دستی بر روی آن کار کرده و در نهایت تصویر را به مرز ایده آل خود می رساند.

در این پژوهش به بررسی تصویرسازی کتب مصور (مصورسازی متون)، تاریخچه آن از دیرباز تا به امروز، همچنین به بررسی تکنیک های چاپ دستی و به کارگیری و تاثیر آن ها بر تصویرسازی متون از

دیرباز تا به امروز می پردازیم. همچنین به بررسی ارزش های تصویرسازی های چاپ دستی به خصوص در ایران می پردازیم. و اینکه تکنولوژی چه تاثیری بر روی آن گذاشته است.

۲-۱ اهداف تحقیق

موضوع عمومی، تصویرسازی است و بررسی مواد و مصالح آن با نگاه تاریخی به ایران و جهان. و توجه اصلی به ایران است. همان گونه که چاپ دستی در گذشته اهمیت و رونق فراوان داشته به خصوص در تصویرسازی کتاب های مصور و آثار بسیار ارزشمندی از آن دوران در دست داریم، تلاش کنیم که از این تکنیک در حال حاضر بیشتر استفاده کرده، تا بتوان با رونق بیشتر این روش و به کارگیری آن در تصویرسازی، کمک زیادی به پیشرفت تصویرسازی کتب مصور کرد. تلاش بر این است که در این پژوهش به بررسی تاثیرات تکنولوژی (رایانه) / چاپ دستی و تلفیق این دو با هم و تاثیر آن ها بر تصویرسازی کتاب های مصور پردازیم. همچنین به بررسی ارزش های تصویرسازی های چاپ دستی در ایران می پردازد. تا بتوانیم از این طریق راه مناسبی برای پیشرفت بیشتر تصویرسازی و کمک به تصویرسازان و آشنا کردن بیشتر آنها با این روش پیدا کنیم.

۳-۱ اهمیت موضوع تحقیق و انگیزش انتخاب

در این پژوهش به بررسی تصویرسازی کتب مصور (مصورسازی متون)، تاریخچه آن از دیرباز تا به امروز، همچنین به بررسی تکنیک های چاپ دستی و به کارگیری و تاثیر آن ها بر تصویرسازی متون از دیرباز تا به امروز می پردازیم. همچنین به بررسی ارزش های تصویرسازی های چاپ دستی به خصوص در ایران می پردازیم. و اینکه تکنولوژی چه تاثیری بر روی آن (تصویرسازی کتاب های مصور) گذاشته به

خصوص رایانه . همچنین بررسی تصویرسازی کامپیوتری ، همراه با چاپ دستی . و اینکه این روش یا تکنیک، چه تاثیری بر تصویرسازی حال و آینده می تواند بگذارد .

۴-۱ سوالات و فرضیه های تحقیق

- ۱- اثرات زیبایی شناختی تکنیک های چاپ دستی در تصویرسازی چیست؟
- ۲- به کارگیری تکنیک چاپ در تصویرسازی کتاب های مصور از گذشته تا به حال به چه صورت بوده است؟
- ۳- به بررسی ارزش های تصویرسازی های چاپ دستی در ایران می پردازد
- ۴- روند به کارگیری تکنیک های چاپ در کتاب های مصور در ایران و به موازات آن در اروپا
- ۵- تکنولوژی چه تاثیری روی تصویرسازی کتاب های مصور گذاشته به خصوص رایانه؟
- ۶- اثرات زیبایی شناختی تکنولوژی چاپ دستی و تصویرسازی چیست؟
- ۷- تصویرسازی کامپیوتری ، چه تاثیری بر تصویرسازی حال و آینده می تواند بگذارد؟
- ۸- بررسی علت تحول تکنولوژی در بیان تصویری با استفاده از تکنیک های چاپ در کتاب های مصور
- ۹- سیر تحول تکنیک های چاپ دستی بر ارائه تصویر در کتاب های مصور

۵-۱ مدل تحقیق

کتابخانه ای-تطبیقی

۶-۱ واژه های کلیدی

تصویرسازی-کتاب مصور-تکنولوژی (تحولات)-چاپ- چاپ دستی- کامپیوتر- تصویرسازی کامپیوتری

۱-۷ روش تحقیق

از روش کتابخانه ای و مشاهده و مطالعه موردی و تحلیلی بر روی تصاویر کمک گرفته شده است. در بخش نظری از مطالعه کتابخانه ای برای گردآوری نظریه ها و اطلاعات راجع به موضوع استفاده کرده و سپس با بررسی و مقایسه آنها به تحلیل و نتیجه گیری رسیدم.

۱-۸ قلمرو تحقیق

با توجه به محدودیت زمان و تنوع بسیار موضوعات مورد بحث، به بررسی و مطالعه آن موضوعات و همچنین مقالات پرداختم. و با تجزیه و تحلیل آن ها به نتیجه گیری در این رابطه رسیدم.

۱-۹ جامعه و حجم نمونه

از نمونه ها و منابع موجود در رابطه با موضوع استفاده کردم و با جمع آوری از کتب مختلف و مقالات و نظریات و... به تجزیه و تحلیل و نتیجه گیری کلی رسیدم.

۱-۱۰ محدودیت ها و مشکلات تحقیق

یکی از مشکلات نبود منابع علمی معتبر و کافی در خصوص موضوعی است که مورد پژوهش قرار گرفته است. به همین دلیل در این پژوهش تنها از منابع مستند و مکتوب استفاده شده است. البته از دانسته ها و برداشت های شخصی برای تجزیه و تحلیل آثار استفاده شده که البته با ارائه ی دلیل و برهان بوده است.

فصل دوم

تصویرسازی